

Zprávy

XII. medzinárodný archeologický kongres

V dňoch 1.—7. septembra 1991 sa konal v Bratislave XII. medzinárodný kongres vied prehistorických a protohistorických pod záštitou vlády ČSFR a Slovenskej republiky. Zúčastnilo sa ho skoro 800 odborníkov z viac ako 40 krajín sveta. Jednania sa konali v 15 sekciách a viacerých podsekciiach, z ktorých sa viaceré týkali stredovekej archeológie. V metodologickej sekcii odznali napr. referáty B. Arhenius (Švédsko) o manufaktúrnej typológii ako klasifikačnej metóde archeológie včasného stredoveku a D. Staššíkovej o dekompozícii kostí na pohrebiskách a jej aplikácii v archeológii. II. sekcia venovaná vedeckým metódam v archeológii mala viac podsekcii venovaných datovacím metódam, matematike a štatistike v archeológii, antropológii, botanike a zoológii, kde vo všetkých boli príspevky zaujímavé aj pre stredovekú archeológiu.

Samotnému stredoveku bola venovaná sekcia X., ktorá mala šesť podsekcii. Prvá z nich sa zaoberala etnokultúrnym a socioekonomickým vývojom Európy a ázijskej časti Sovietskeho zväzu, kde popri mnohých zahraničných bádateľoch, ako J. Herrmann, M. Comsová, L. Leciejewicz, J. Selirand vystúpil P. Sommer s referátom „K otázke materiálnej a duchovnej kultúry vo včasnostredovekých Čechách“. V podsekcii o štruktúre osídlenia odznali do veľkej miery príspevky práve našich bádateľov, ako napr. D. Bialekovej, M. Rejholcovej, P. Šalkovského, D. Jelínkovej, Z. Klanicu, B. Klímu, L. Galusku, A. Habovštiaka, P. Kouřila, M. Ruttkaya, L. Čepičku, T. Durdíka, B. Nechvátala, A. Ruttkaya. Všetky názvy príspevkov nemožno na tomto mieste uvádzať, týkali sa expanzie Slovanov na naše územie, ich vývoja, obrazu osídlenia na pohrebiskách, hradísk a hradov. Zahraniční bádatelia v tejto sekcii boli menej početne zastúpení, reprezentovali ich L. Papová, Juhoslávia, A. Palóczi-Horváth, I. Feld, Gy. Siklósi, K. Magyar, Z. Bence z Maďarska, W. Koch z Nemecka, L. Venturiová z Talianska.

Podsekcia o počiatkoch a vývoji miest v Európe a ázijskej časti ZSSR mala len zahraničné zastúpenie, z Československa sa v nej nezúčastnil nikto. Referáty boli venované počiatkom miest v najrôznejších krajinách, od Ríma cez Irsko, Nemecko, Poľsko, Rusko, kde okrem Novgorodu a Pskova sa prezentovali baltské mestá, päť referátov prinieslo poznatky o vývoji ázijských miest.

Podsekcia o vplyvoch antickej civilizácie bola zastúpená našimi aj zahraničnými bádateľmi, z našich vystúpili V. Varsík s referátom o problémoch byzantských spôn na strednom a dolnom Dunaji a M. Hanuliak o možnostiach výskumu interetnických kontaktov v 10. storočí na Slovensku.

Podsekcia piata sa zaoberala remeslom a poľnohospodárstvom ako aj obchodom. Referovali v rámci nej B. Dostál, J. Chovanec, E. Hajnalová a F. Kiihn z našich bádateľov. V poslednej podsekcii o stepných národoch a ich kontaktoch s usadlým obyvateľstvom vystúpili Z. Čilinská, J. Béreš, okrem maďarských, poľských a rumunských bádateľov.

Ďalšie sekcie kongresu boli venované iným svetadielom, umeniu a ochrane pamiatok. Pri takej širokej variabilite tém, akú vyžaduje svetový kongres, nie je ani možné čakať väčšie sústredenie na problematiku stredovekej archeológie. Tomuto oveľa lepšie poslúžia špeciálne zamerané konferencie s medzinárodnou účasťou.

Pri príležitosti medzinárodného kongresu otvorili v Bratislave niekoľko nových výstav. V Slovenskom národnom múzeu na hrade to bola nová expozícia pravekého a protohistorického vývoja Slovenska, ďalej výstava z nových výskumov na Slovensku. V Archeologickom múzeu SNM na Žižkovej ul. otvorili výstavu Germáni na Slovensku, v Mestskom múzeu v Bratislave výstavu Dejiny Bratislavy a na Devínskom hrade výstavu Kelti na strednom Dunaji. Účastníci kongresu mali možnosť zúčastniť sa dvoch predkongresových exkurzií, na Slovensko a do Čiech a na Moravu. V rámci kongresu sa uskutočnila jednodňová exkurzia, kde si účastníci mohli vybrať jednu z deviatich trás, sedem na Slovensku, dve na Moravu. Exkurzie boli zamerané tématicky, na stredovekú problematiku sa orientovali trasy: Čataj, Ducové-Kostolec, Piešťany, Trenčín, ďalej Sereo"—Šintava, Nitra, Kostolany pod Trbečom, Hronský Beňadik, Nové Vozokany a konečne Pohansko, Mikulčice, Mušov, Mikulov.

Kongres bol napriek objektívnym nepriaznivým okolnostiam vydatým podujatím a bol aj zahraničnými účastníkmi kladne hodnotený.

TATIANA STEFANOVICOVÁ

Vědecké zasedání „České země a Evropa ve středověku“

V tradiční řadě prosincových kolokvií pokračovalo i v roce 1991 oddělení dějin středověku Historického ústavu ČSAV. Zasedání, uskutečněné 4. prosince v areálu kláštera v Emauzích, zahájil ředitel ústavu F. Šmahel. Zdůraznil, proč téma „České země a Evropa ve středověku“ má svoji aktuálnost i dnes. Poté následovala pestrá škála příspěvků, které se z různých hledisek dotýkaly ústředního tématu.

V úvodním slově nastínil D. Třeštík problém historického chápání Evropy ve vztahu k dnešku. Jeho nekonformní pohledy, někde břitce formulované, vzbudily největší ohlas, ať pozitivní nebo kritický. O postavení přemyslovského státu v politickém systému raně středověké Evropy referoval J. Žemhčka, zápas dynastií ve střední Evropě ve 13. a 14. století zhodnotil F. Kubů. O vývoji v pozdně středověkých Čechách z pohledu Norimberka a říše pojednal M. Polívka a politiku moravských markrabat na přelomu 14. a 15. století nastínil J. Mezník. Interpretaci jednoho z letáků druhé poloviny 15. století, nesporně zajímavého i v kontextu českých dějin, předložil F. Šmahel. Na potřebu řešení periodizačních otázek z období pozdního středověku a raného novověku upozornil A. Kostlán.

V programu, členěném do dvou bloků (dopolední a odpolední), byl vyhrazen i prostor na diskusi. Kritické poznámky se zaměřily hlavně na věcné doplnění některých referátů. Příspěvky budou otištěny ve sborníku *Mediaevalia Historica Bohemica* č. 2. Zdařilá akce prokázala, že o setkání podobného druhu zájem neopadá.

JOSEF ZEMLIČKA